

Adroddiad i'r: Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

Dyddiad y Cyfarfod: 23 Ionawr 2019

Aelod / Swyddog Arweiniol: Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill / Richard Weigh, Pennaeth Cyllid

Awdur yr Adroddiad: Steve Gadd, Prif Gyfrifydd

Teitl: Cau Cynnar - Datganiad Cyfrifon

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Darparu crynodeb i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol (CGC) o'r gwaith sy'n rhan o'r broses gau ar ddiwedd y flwyddyn ariannol a'r wybodaeth diweddaraf am y gwaith sy'n cael ei wneud tuag at gau cynnar statudol y cyfrifon. Gan dynnu sylw penodol at y newid i'r dull o nodi croniadau sydd wedi'i gytuno gyda Swyddfa Archwilio Cymru (WAO).

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi diweddariad i'r CGC ynglŷn â'r broses gau bresennol a'r cynnydd sy'n cael ei wneud tuag at gau cynnar statudol y cyfrifon, a sut y bydd hyn yn effeithio ar yr adroddiadau a'r wybodaeth a dderbynnir gan y pwyllgor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Argymhellir bod y CGC yn nodi'r canlynol ynglŷn â chau'r cyfrifon ariannol:

- i) Y cynnydd tuag at gyflawni'r dyddiadau cau cynnar a bennir gan reoliadau Llywodraeth Cymru.
- ii) Y newid i'r dull o nodi croniadau sydd wedi'i gytuno gyda WAO sy'n cynnwys gweithredu de-minimis o £1,000 ar gyfer croniadau gorfodol.

4. Manylion yr Adroddiad

Ar hyn o bryd, mae gofyn i Swyddog Adran 151 y cyngor ardystio fod y datganiad cyfrifon yn rhoi golwg gywir a theg o'r sefyllfa ariannol ar ddiwedd y flwyddyn y mae'r datganiad yn gysylltiedig â hi erbyn 30 Mehefin yn syth ar ôl y flwyddyn honno fan bellaf, a rhaid i'r datganiad gael ei gyhoeddi erbyn 30 Medi fan bellaf. Disgwylir i archwiliad o gyfrifon y flwyddyn ariannol gynt ddod i ben cyn 30 Medi a bydd datganiadau cyfrifon a gyhoeddir yn cynnwys barn a thystysgrif yr archwilwyr.

Nododd Lywodraeth Cymru nifer o anfanteision â'r amserlen statudol bresennol yn eu dogfen ymgynghori yn 2016:

- Mae cyrff llywodraeth leol yn cyhoeddi eu datganiadau cyfrifon yn ddiweddarach yn y flwyddyn na'r rhan fwyaf o rannau eraill y sector cyhoeddus.
- Mae cyfrifon llywodraeth leol yn cynrychioli cyfran sylweddol o Gyfrifon Llywodraeth Gyfan ledled y DU ac ystyrir yr amserlen llywodraeth leol bresennol fel un o'r rhwystrau sy'n atal Trysorlys Ei Mawrhydi rhag dwyn dyddiad cyhoeddi'r cyfrifon hynny ymlaen.
- Bydd y rheoliadau cyfatebol sy'n cael eu gorfodi mewn cyrff llywodraeth leol yn Lloegr yn dwyn y dyddiadau paratoi a chyhoeddi datganiadau cyfrifon ymlaen

i'r flwyddyn ariannol sy'n dechrau ym mis Ebrill 2017. Bydd hyn yn creu gwahaniaeth pellach rhwng amserlenni cyrff llywodraeth leol Cymru a Lloegr.

Gan hynny cynigodd Llywodraeth Cymru ddwyn yr amserlen ymlaen ar gyfer cyhoeddi datganiadau cyfrifon awdurdodau lleol fel eu bod yn gydnaws â rhannau eraill o'r sector cyhoeddus. Byddai dwyn yr amserlen ymlaen yn gwella atebolrwydd awdurdodau ac yn gwneud y cyfrifon yn fwy defnyddiol i breswylwyr lleol gan y byddai datganiadau cyfrifon ar gael yn fwy prydlon. Dylai hefyd gynorthwyo ein rheolaeth ariannol trwy ddarparu sicrwydd cynharach o alldro ariannol y flwyddyn flaenorol a rhyddhau mwy o staff cyllid i helpu i hwyluso proses y gyllideb ar gyfer y flwyddyn ganlynol.

	Dyddiadau cyfredol	Dyddiadau dros dro ar gyfer Datganiad Cyfrifon 2018/19 a 2019/20	Sefyllfa derfynol o 2020/21
Dyddiad terfynol y mae'n rhaid i'r Prif Swyddog Cyllid lofnodi a dyddio'r datganiad cyfrifon	30 Mehefin	15 Mehefin	31 Mai
Dyddiad y mae'n rhaid i'r cyngor gymeradwyo a chyhoeddi datganiad cyfrifon wedi'i archwilio	30 Medi	15 Medi	31 Gorffennaf

Y newyddion da yw bod y Cyngor yn gwneud cynnydd da tuag at gyflawni'r cyfrifon dros dro a'r cyfrifon terfynol sydd heb eu harchwilio fel y dangosir yn y tabl isod.

Datganiad Cyfrifon	Llofnodi gan Swyddog A151 a'i gyflwyno i WAO
2015/16	21-Mehefin-16
2016/17	13-Mehefin-17
2017/18	15-Mehefin-18
2018/19	06-Mehefin-19 (targed)
2019/20	31-Mai-20 (targed)
2020/21	31-Mai-21 (gorfodol)

Mae cau cyfrifon yn gynnar yn golygu bod angen gwneud llawer iawn o waith cynllunio ac ad-drefnu i'r amserlen cau cyfrifon. Bydd hefyd yn golygu defnyddio mwy o amcangyfrifon a chadw'n fwy caeth at yr amserlen cau cyfrifon a gallai hynny effeithio ar alldro ariannol y gwasanaethau. Bydd y trafodion a nodir ar ôl y terfynau amser a gytunwyd yn cael eu prosesu pe baent yn cael effaith sylweddol ar y Datganiad Cyfrifon yn unig. Bydd y trothwy ar gyfer y flwyddyn ariannol hon yn seiliedig ar gysyniad cyfrifeg o ddibwysedd y mae WAO yn ei ddefnyddio a bydd yn cael ei gytuno cyn diwedd y flwyddyn.

Newid arall a gynigir ar gyfer Datganiad Cyfrifon 2018/19 yw y bydd de-minimis o £1,000 ar gyfer prosesu croniadau gorfodol. Bydd hyn yn gymorth i gyflymu cwblhau'r cyfrifon drafft ond bydd hefyd yn gymorth i ganolbwyntio'r broses archwilio ar eitemau nad ydynt yn ddibwys. Bydd symiau o dan £1,000 yn cael eu prosesu fel rhan o'r croniadau awtomatig sy'n cael eu cynhyrchu gan y systemau Cyflogaeth a Chyfrifon Taladwy a bydd gwasanaethau yn gallu prosesu croniadau o dan £1,000 os oes ganddynt amser i wneud hynny, yn enwedig mewn ardaloedd a allai gael effaith ar lefelau incwm allanol, megis gwasanaethau a ariennir gan grantiau. Ymgynghorwyd â WAO drwy gydol y broses o osod lefel newydd y de-minimis gorfodol.

Mae Cyllid yn gweithio i drosglwyddo dogfen graidd y Datganiad Cyfrifon o ddogfen Word i Excel. Gobeithir y bydd yr holl dablau'n cael eu hymgorffori yn y ddogfen a fydd yn cyflymu'r broses o gasglu yn y mis terfynol ac yn gymorth i ddiddymu gwallau teipio. Mae'r gwasanaeth yn gobeithio y bydd y ddogfen newydd yn barod ar gyfer Datganiad Cyfrifon 2018/19. Ni fydd y newid yn gwneud unrhyw wahaniaeth materol i'r cyfrifon, fodd bynnag efallai y bydd y darllenwyr yn sylwi ar 'naws' wahanol i'r ddogfen.

- 5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**

Mae darparu gwybodaeth ariannol yn brydlon ac yn gywir yn cyfrannu at foderneiddio'r cyngor i ddarparu arbedion effeithlonrwydd ac mae'n galluogi'r preswylwyr i graffu ar weithgareddau'r Cyngor.
- 6. Beth fydd cost hyn a beth fydd ei effaith ar wasanaethau eraill?**

Mae cynhyrchu Datganiad Cyfrifon wedi'i gyflawni ochr yn ochr â gwaith yr Adran Gyllid i gyflawni targedau arbedion. Ni ragwelir unrhyw adnoddau ychwanegol.
- 7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?**

Barn broffesiynol y Swyddog Adran 151 yw nad oes angen Asesiad o Effaith ar Les ar gyfer yr adroddiad hwn.
- 8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Craffu ac eraill?**

Fel rhan o ddatblygu'r Amserlen Cau Cyfrifon, mae'r Adran Gyllid yn ymgynghori'n eang a gwasanaethau er mwyn sicrhau fod y terfynau amser yn gyraeddadwy. Ymgynghorir â Swyddfa Archwilio Cymru drwy gydol y cyfnod cynllunio.
- 9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid**

Mae cynhyrchu Datganiad Cyfrifon yn ofyniad cyfreithiol a byddai methu â chyrraedd y terfynau amser yn cael effaith sylweddol ar enw da'r cyngor. Mae'r adroddiad yn tynnu sylw at rai o'r newidiadau sy'n ofynnol er mwyn cynnal cofnod rhagorol o gynhyrchu cyfres o gyfrifon ar amser tra'n parhau i gyflawni barn archwilio ddiamod.

Er bod cau cyfrifon yn gynnar yn gallu bod yn risg ac yn her, mae cyfleoedd ar gael i greu proses fwy effeithlon.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Y risg yn y pen draw yw na fydd y Datganiad Cyfrifon yn cael ei gynhyrchu ar amser, neu ei fod yn cael ei gynhyrchu gyda gwallau sylweddol a fyddai'n arwain at weld WAO yn amodi'r cyfrifon. Byddai canlyniad felly yn cael effaith andwyol ddifrifol ar enw da CSDd.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'r Safon Ryngwladol ar Archwilio (Y DU ac Iwerddon) 240 (ISA 240) yn nodi mai'r rheolwyr a'r 'rheini sydd yng ngofal llywodraethu', sef y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yng Nghyngor Sir Ddinbych, sydd yn bennaf gyfrifol am atal a chanfod twyll. Mae ISA 240 yn nodi'r gofyniad am archwiliad allanol i gael dealltwriaeth o sut mae'r Cyngor yn cyflawni ei gyfrifoldebau.